

C A N, (10)

NEU,

Mary

F A R W N A D

Ar FARWOLAETH amryw o

Scrifed

FRODYR a CHWIORYDD.

A ymadawfant â'r Byd,

Ac a hunafant yn yr ARGLWYDD.

Simon his Book
Ynghyd â

CHANIADAU eraill.

1796

O Waith Mr. REES JONES, Ystrad-ffin.

CAERFYRDDIN,

Argraffwyd gan IOAN Ross yn *Heol-y-Prior*,
gerllaw'r Eglwys.

M, DCC, LXXIX.

CAD

Mary Simon
his Book 1796

Page 1
Dun gadwys ad
Dun gadwys y 40 pryd wadys
Mad in Lwn for wadys

Dun Lwn
Dun

{ B T S }

{ S }

Mary y Simon his
RHAGYMDRODD.

Book 5796.

Anwyl DDARLLENYDD,

WRTH ddarllen yr Hymnau a'r Can-
 iadau canlynol o waith cyfaill mor
 ffyddlon, a chrifion mor ddisglair, a gwlad-
 wr mor haelionus, a phen teulu cariadus,
 ac aelod o'r eglwys, yn awr yn y nef.
 — Nid allai lai na bwrw fy hatling i'r
 dryforfa, drwy eu cyflwyno i ti yn y modd
 goreu ag y medrwyf. Ei brdyddiaeth mi a
 wn nad ydyw yn reolaidd, ond y mae corph
 y matterion yn sylweddol; ag am hynny
 darfu i ni eu danfon i'w hatgraphu am fy
 mod i yn credu gwnae'r Arglwydd hwy yn
 fendith i etifeddion sylwedd, yn enwedig y
 rhai ag oedd yn adnabyddus âc yspryd, ac â
 thymmer yr Awdwr duwiol, yr hwn oedd
 â'i amcan yn gywir yn ei fywyd a'i athraw-
 iaeth, i dderchafu Mab Duw, ac i dynnu i
 lawr ucheldrem dyn. — Ddarllenydd anwyl
 nid oes un ffordd esmwythach i ti fyned i'r
 nefoedd nag i eraill: Ammodau heddwch,

iv. RHAGY MADRODD.

ydynt yr un i bawb, sef, gwerthu'r cwbl
cyn cael y PERL o uchel bris!

Dyma ddymuniad fy enaid; sef, Iach-
awdwriaeth y rhai oll ag y ddelo'r llyfran
bychan hwn yw dwylaw, gan ddymuno ar
Rhoddwr pob daioni ei wneuthur yn fodd-
ion i gyflawnu mewn rhyw fefur yr hyn fydd
ddiffygiol ar eu heneidiau, pa un ai caredig-
ion, ai gelynion, gwrandawyr, ai llafurwyr
fyddont: Yr hyn, os Duw a'i caniatto,
cyfrifaf yn fraint i gyfenwi fy hun,

Eich ufudd Wasanaethwr, a'ch

Ewyllyswr da,

Dafydd Jones

Dafydd Jones.

FARW.

FARWNAD, &c.

1 **M**A E gennyf geraint i'dd eu cofio,
 Y Darfu y'nt oddi yma ymado,
 A'u coffadwriaeth sy' fendigaid,
 Rifer hwynt ymhlith ffyddloniaid,
 Maent hwy 'rwan wedi gorphwys,
 Oddi wrth eu llafur ym Mharadwys
 Maent heb gur yno'n bur, yn canu yn eu gynnaŷ,
 Ar eu pennau mae coranau,
 Ac yn eu dwylaw, aur delynnau.

2 Y gyntaf gaf ei henwi yma,
 Yw'r wraig o *Faes-caerbug*, sef, *Sara*;
 'Rhon' ddihangodd ffwrdd oddi wrthym;
 'Nol cael ei chymdeithas ronyn,
 Hi gadd ei symmud yn ddisymmwth,
 Trwy gur y colic, clwy' anesmwyth,
 Galwyd hi i wleda fry yn nhŷ ei Phriod,
 Lle na 'does un rhyw boen, na nychdod,
 Nag un gelyn i roi dyrnod.

3 Ofnog oedd, a thŷn gymmylau,
 Fynycha tra fu ar ei siwrnau,
 Glynu wnaeth hi, yn dra diwyd,
 Wrth y gair yn nyddiau ei bywyd:
 Yn hyn 'roedd hi yn esampl hynod,
 Pr sawl sy'n dewis Crist yn Briod;

Nid fel rhai, er eu gwae, a fyddai esgeulus,
Glynodd wrtho ef yn ddilys,
Nes myn'd atto i Baradwys.

4 Os tybia rhai 'mod i'n rhyfygu,
Son am *Sara* fry yn canu,
Dymunaf ar y cyfryw gofio,
Fel mae'r ysgrythur lân yn tystio,
Fod y seintiau, trwy'r Diddanydd,
Mewn gwir undeb bawb â'u gilydd,
Byw mewn hedd, tu yma'r bedd, yr unwedd â brodyr,
Yr hyn yw'r arwydd mwya eglur,
O'n mabwyfiad medd y ysgrythur.

5 Yr ail a gymraf i'm ystyriaeth,
Yw mrawd *Ifan* bannwr diffaith;
Diffaith oedd o ran ei rodiad,
Etto profodd ei fabw'fiad;
Yn aml iawn y ca'dd ei lithro,
Gan gyfeddach cas a'i gwympo,
Ond gras Duw, rhyfedd yw, a'i codai'n fyw i fynu!
Diau fod 'e heddyw'n canu,
Am faddeuant, mawl i'r Iesu.

6 Llawer gwaith y byddai *Ifan*,
O flaen gorsedd gras'n griddfan;
Felly'r Arglwydd o'i dofturi,
A wrandawai ar ei weddi;
Ac wrth brofi blas maddeuant,
Alleu uchel 'fe roi foliant,
Codai ei ben, tu a'r nen, yn llawen am hynny,
Ninnau'n canmol Duw, gan gredu!
Fod ei bechod wedi ei gladdu.

7 Crefydd cnawd fe'i galwai yn *lledritb*,
Ac ar bob twyll cyhoeddai felldith,
Er ei feiau, yr oedd *Ifan*
Yn gwir garu crefydd gyfan!
Gan yr Arglwydd fe ga's ddoniau;
I ddosparthu pethau'n olau,
Dweud y gwir, wnaeth e'n glir, wrth amryw wyr
Gwahaniaethu rhwng y gras a'r hunan, [trwstan,
Triniau'n dra-doeth enaid *Ifan*.

- 8 Y drydydd gaf fi enwi' rwan,
Yw gwraig *Williams, Llwyn y berllan*,
Enaid duwiol oedd, a diwair,
Dawel, ifel, addfwyn hygar,
Fe'i galwyd hi'r diwygiad cynta',
Fe'i symmudwyd o'r ddiwetha';
Gwedi cael, yn ddifael, wir adnabyddiaeth,
O'r Iesu er ei iachawdwriaeth,
A haeddiant gwaed y dwyfol aberth.
- 9 Cristion prydferth yn ei buchedd,
Ac yn meddu mawr amynedd,
Treuliodd hithau ei dyddiau allan,
Yn ddiarg'odd yn *Llwyn y berllan*,
Hi gadd lawer o flinderau,
Yn ei dydd oddi wrth rwygiadau; [mlaena,
Ymraniad fu, a geiriau du, rhwng rhai oedd yn ym
Ynghylch pyngciau, ond yn benna',
Sy'n o honynt fyddai fwya!
- 10 P'odd bynnag mi anturiaf dd'wedyd,
Iddi lannio i dir y bywyd,
Gwedi gorphen ar ei theithiau,
Gwedi myned trwy borth angau,
Wedi rhoi'r arfogaeth heibio,
Yn awr â phalmwydd yn ei dwylo,
Ym mhlith y llu, dedwydd fry, yn canu heb trallod
A phob gelyn wedi ei orfod,
Dedwydd fan! yngŵydd ei phriod.
- 11 *Tim.* y gôf ga's nesa ei wyfio
'Fyn'd oddi yma adre' i drigo,
Ynte 'n foreu a rodd ffarwel,
A groesawodd angau'n dawel,
Yr oedd ei Brynwr wedi ei freinio
Ag yspryd canu a gweddio,
Llenwi ei le yn ddible, byddai efe beunydd,
Tim. 'madawodd, cym'rwn rybudd,
Sawl sy'n barod fydd yn ddedwydd.
- 12 Pa'm hiraethwn mor afrifed
Ar ol brawd ag oedd yn aeddfed,

Fe aeth yn llawen byddwn foddlon
 I'w etifeddiaeth draw i'r afon :
 Y mae'r IESU 'n ewyllysio,
 Dwyn ei briodas-ferch atto,
 O fewn i'r ne', hyfryd le, ymhlith yr hên seintiau,
 Lle mae llawer o drigfannau,
 Wedi eu trefnu er ys dyddiau.

13 Am ei Seilfaen, gwyr 'r Arglwydd,
 I'n gael ynddo wir foddlonrwydd,
 Am hyn rho'wn heibio ofer siarad,
 Fe ddaw dydd yr Adgyfodiad:
 Pan udgano yr archangel,
 Gwelir pwy fydd Duw 'n ei arddel,
 Dewch ymla'n seintiau glan, gannasoch eich gynau,
 Yngwaed yr IESU, e'r ystyddiau
 A maddeuwyd eich holl feiau.

14 Edward, gwas oedd yn Pwllpriddog,
 Dros ychydig fu'n flodeuog,
 Ac oddi yno bu fe farw,
 Barnu 'n dirion 'ry'm am hwnnw,
 Iddo gael y gwir dangnesfydd,
 A bod ganddo gywir grefydd,
 Ac fe fu, yma'n hi, yn tyftiolaethu,
 Fod mwy bleffer wrth 'difaru,
 Nag y cadd e' erioed wrth bechu.

15 Ni cha'dd amser yma i heppian,
 Ne's ei gym'ryd o'r byd allan,
 Mewn dychryn 'roedd e'n llawenychu,
 Pan daeth cerbyd nef yw gyrchu,
 A'i gariad cyntaf o'r un edryd,
 A phlant Sion yn eu mhebyd,
 Gwaeddi 'n hŷ, dyma ei gri, Gogoniant i'r IESU
 'Fe roes ei hun yn iawn i'm mhrynu
 Ac o uffern fy 'ngwarèdu.

16 Fe ga'dd fyn'd yr amser gorau,
 Megis gwryf mewn sandalau,
 Cyn i chwant y cnawd ei ddenu,
 Nag â gwragedd ei halogi,

Ffôdd foreu-gwaith heb un cwmnwl,
 Na chael yn ei gnawd un swmbwl,
 Dedwydd awr, foreu wawr, darfu 'nawr ei ofnau
 Ninnau wrth y prydd-odynau,
 Yn methu canu gair o'n genau.

17 Merch fechan ffôdd y ffwrdd fel yntau,
 O'r *Digoedydd* er ys dyddiau,
 'R hon ni hudwyd â drygioni
 Mwy nâ'r pererinion rhei'ny,
 Byw ynghariad Iesu beunydd,
 Fel y dywed Ioan Difeinydd,
 Rhai 'n ddilys, ddaeth ar frys, o'r cystudd mawr yna,
 Yn gwisgo gynau am y gwynna'
 Wedi ei cannu fel yr eira.

18 Hen a ffraeth oedd hon, ond ieuangc,
 Pan y ca'dd oddi yma ddiangc,
 Cym'rodd aden ar foreu-ddydd,
 Cyn cael teimlo gwres canol-ddydd,
 Pryd mae llawer yn lluddiedig,
 Gan y gwres a'r gwaith blinedig
 Ar bob pryd, tra bo'r byd, rhiw ofid gair yma:
 Dedwydd rai a ga'dd ddiangfa,
 Tr drag'wyddol wir orphwysfa.

19 Mae'r ddwy chwaer fechan yn cyd-orwedd
 'Nawr yn heddwch Duw'r gwirionedd,
Catherine ydoedd enw'r gynta',
Ac Elizabeth ddiwetha';
 Y gynta dwy flwydd oedd ei hoedran,
 Yr ail yn saith o flwyddau cyfain;
 Heb ddim hwy oedi yn mwy, dygwyd hwy'n ddi-
 Draw i blith y pur gwryfon, [ogel,
 'Dorf aneirif delynorion!

20 Yr hyn yma ag a soniais,
 Trwy dystiolaeth a dderbyniais,
 Bellach mi adawaf iddynt,
 Nes y caffwyf fyned attynt,
 Nid oes ond ychydig dyddiau,
 'Rwy'n addfedu er ystyddiau!

'Fyn'd i'r tir, cyn b'o hir, trwy addewid wir odiaeth,
Ge's gan Dduw yn etifeddiaeth,
Ac y feliodd trwy dystiolaeth.

21 Cyn gwel'd llawer sabbath bellach,
F'allai gallai fod yn holl-iach;
Wedi gorphen ar fy fiwrnau,
Caf yn gyffon ganu salmau,
Gydâ'r faint tu hwnt i aflwydd,
Mi gaf orphwys yn yr Arglwydd :
Yn ddi-dôr, gydâ'r gôr, ger bron fy Ior yno;
Mae fy nghalon yn dymuno,
A'r gân dragywyddol i gyd-seinio.

22 Cyn gorphenwyf bump faith flwyddyn,
Mi gaf fyned at y werin,
Heb filwrio o hynny allan,
O flynyddau, ugain cyfan :
Fe â ymaith amryw etto,
I Baradwys i orphwyso,
Lle maent hwy seintiau mwy, heb arnynt glwy'n
Gwedi'r concwest, mawl i'r Iesu, [canu ;
Yn dragywyddol orfoleddu.

H Y M N.

1 **P**OB enaid llwythog clwyfus trist,
Sy'n 'mofyn Crist o'i galon,
Mewn chwerw daith, anialweh maith,
Yn ymdaith tu a Sion.

2 Fel *Israel* lân, dere yn dy flaen,
Trwy'r dwr a'r tân gan gredau;
Mae'th Dduw o'th blaid wrth angenrhaid,
O paid â digaloni.

Ni ddoi di i 'maes o'th bechod cas,
Oni chai di ras i'th helpu;
I roi dy bwys a'r hyder dwys,
I orphwys ar yr Iesu.

- 4 Oh! pwy fel hon a'i gwedd mor llon,
Yn pwyfo ar fron ei phriod;
A'i serch i gyd a'i chyflawn fryd,
Ar bethau'r byd diddarfod.
- 5 Mae f'enaïd gwael, oh! Arglwydd hael,
A chlwyf heb gael ei weled;
Rho Grift i'm rhan a thyn fi'r lan,
Sy'n ddwfn dan gaethiwed.

Golwg Ffydd.

- 1 **D**A Wdiwedd ar rhyfela, cyn bo hir, cyn bo hir,
Trwy waed yr Oen gorchfyga, cyn b'o hir,
Er amled yw rhifedi,
Gelynion sy' i mi heddy',
Ca'i gwe'l hwy gid yn trengu, cyn b'o hir, cyn b'o hir,
Heb godi mwy i'm drygu, cyn b'o hir.
- 2 Fe dderfydd pob gofidiau, *Ec. Ec.*
Caf fyn'd i ben fy siwrnau, *Ec.*
Er im' gael fy ngernodio,
Tra byddwyf yma yn teithio,
Daw dydd na's caf fy mlino, *Ec. Ec.*
'Nol i mi gael fy mhuro, *Ec.*
- 3 Fe egir yr Iorddonen, *Ec. Ec.*
Caf fyned trwyddi'n llawen, *Ec.*
Caf ysgwyd ymaith bechod,
Fy amhuredo a phob sorod,
O'm llwyr iachau o'm nychdod, *Ec. Ec.*
Byw byth ar wedd fy Mhriod, *Ec.*
- 4 Pryd hyn, ffarwel drallodion, *Ec. Ec.*
Fe'm codir uwch gelynion, *Ec.*
Er teithio dyffryn Baca,
Ac yfed dyfroedd Mara,
Caf fyn'd i'r wir orphwysfa, *Ec. Ec.*
I ganu Haleluiah, *Ec.*
- 5 Fy ffydd a droir yn olwg, *Ec. Ec.*
Caf wel'd yr Oen yn amlwg, *Ec.*

- Fe fychir fy holl ddagrau,
 Try ngalar yn ganiadau,
 Caf ganu ar nefol dannau, *Ec. Ec.*
 Teilwng yw'r Oen fy'n dioddau, *Ec.*
- 6 Fe dderfydd pob rhag-farnau, *Ec. Ec.*
 Sy weithiau rhwng y seintiau, *Ec. Ec.*
 Ynghyd â'r gwag ddadleuon,
 Sydd yma rhwng criff'nogion,
 Fe gefglir y duwiolion, *Ec. Ec.*
 Cyd-ganant fry yn Sion, *Ec.*
- 7 Er gorfod yma ymado, *Ec. Ec.*
 Daw'r seintiau ynghyd yn gryno, *Ec.*
 Dewch frodyr dewch yn llawen,
 Cawn gwrdd tu draw'r lorddonen,
 Yn ddisglair fel yr haul-wen, *Ec. Ec.*
 Heb 'madael byth drachefn, *Ec.*
- 8 Bydd lawen f'enaid gwirion, *Ec. Ec.*
 Ca'i fod ar fynydd Sion, *Ec.*
 Tragwyddol gariad fy' yno,
 Fel afon fawr yn llifo,
 Ar fyrr caf nosiad ynddo, *Ec. Ec.*
 'Mhlith mildoedd yn disgleirio, *Ec.*
- 9 Caf dreulio fragwyddoldeb, *Ec. Ec.*
 Ynghyd â'r saint mewn undeb, *Ec.*
 Ni wela'i ond fy ngharo,
 Lle 'rw'i'n myn'd i breswyllo,
 Myrddiynau yn cyd-gordio, *Ec. Ec.*
 Gwyn'fyd na bawn ni yno, *Ec.*
- 10 Ymblith y dorf anciri, *Ec. Ec.*
 Caf ganu byth heb dewi, *Ec.*
 Ynghyd â'r hen dduwiolion,
 Fu gynt hyd angau 'n ffyddlon,
 Trwy ganol pob trallodion, *Ec. Ec.*
 Sy'n hardd eu gynau gwynion, *Ec.*
- 11 Caf hedeg uwch fursafen, &c. &c.
 Dan ganu clod yn llawen, &c.
 Corph tebyg i'm Hanwylid,
 Ag onaid hwyls hefyd,

Ga'i foli'n nhir y bywyd, &c. &c.
Dros trag'wyddoldeb hyfryd, &c.

- 12 Caf yno fyth ryseddu, &c. &c.
Ymhlith ryw hardd gwmpeini, &c.
Y cariad mawr tragywyddol,
Gymmhellodd gynt fy ethol,
I fod yn un o'i bobl, &c. &c.
Caf yno byth ei ganmol, &c.

- 13 Wrth wel'd y bore'n dyfod, &c. &c.
Caf gwardd â'm hanwyl Briod, &c.
Mae nghalon yn dicithro,
A'r byd ac oll sydd yntho;
Ac arnaf chwant ymado, &c. &c.
Fy aeddfedu fyned atto, &c.

- 14 Amen, oh! Iesu tyred, &c. &c.
Myn wel'd o lafur dy enaid, &c.
Aeddfeda dy braidd bychan,
A'th ddefaid dwg i'th gorlan,
Sydd etto 'n aros allan, &c. &c.
Oh! Arglwydd tyred weithian, &c.

Rhai Geiriau ar ANGAU.

- 1 **A**NGAU du, Beth ddarfu it' 'rwan,
Pam y darfu grym dy ofan?
Dy golyn ga'dd ei gym'ryd ymaith,
Ynghyd âg aeth yr ail farwolaeth:
Bellach y mac'r plant yn rhyddion,
Oddi wrth y ddeddf a'i holl felldithion;
Deuwch frodyr dryngwn rhagom,
Bywyd sy' ac angau'n eiddom,
Er pan farw'r Iesu drosom.
- 2 Angau bach, myfi dy bia,
'Rwi'n gwel'd trwy 'spien-ddrych o'r gwycha;
A phan bo'n faich y ceiliog rhedyn,
Yn dy wyneb di caf chwerthin,

Am fod dy gyflog wedi 'i dalu,
 Drosof finnau gan fy Iesu;
 Dyma pam, (heb wneud eam â thi) rwy'n llawen,
 Ni chei'n 'scybydd fod fel *Cifon*,
 Porthwys wyt i'm trofi i *Sion*.

- 3 Pan bwy'n meddwl am'r Iorddonen,
 Mae fy enaid yn dra llawen,
 Can's sicr wyf y caf yn sylfaen,
 Dan fy nhraed yr hardd deuddeg faen:
 Rhai gan *Israel* a ofodwyd,
 I gysuro plant y bywyd,
 Yn y fan, cyn cael glann, lle caetha' allan,
 Y trefnwyd i fforddoliau *Canaan*,
 Gado'n ol eu natur egwan.
- 4 Athrawiaeth'r Apostolion hynod,
 Yw'r deuddeg sylfaen soniwyd uchod,
 Buddiol fydd i'n bawb yn angau,
 Fod eu † geiriau i'n calonnau, † *Jos. 8. 32.*
 Pa beth; ond credu yn yr Iesu,
 Ddeil pryd hynny'n pennau i fynu?
 Dyna'r dydd y bydd prudd i bob pen uchel;
 A'r balch ei feddwl 'nawr fydd isel,
 Os heb arch y gorfydd 'madael!
- 5 (Miloedd aeth ar bwys y meini
 Hyn) trwy angau heb eu boddi,
 O blant *Israel* neb ni wlychad,
 Yn'r Iorddonen ond y 'ffeiriaid;
 A phrin y cafodd gwadnau'r hei'ny,
 Gan y dyfroedd yno eu gwlychu;
 Sych se aeth, pob mammaeth, y plant, a'r feichiog,
 'Nol ni safodd ewin forchog,
 Heb fyn'd trwyddi 'i gyd yn arfog.
- 6 Ein Harch-offeiriad mawr a wlychodd,
 Ei draed yn angau, dyfnion a'i ddyfro'dd;
 Trwyddo ef 'ry'm ninnau'n disgwyl,
 Helaeth fyned yn ddi-drwbl;
 Credu 'ry'm y try'r Iorddonen,
 Yn ei hol fel drach ei chefn,

Israel-

Israeliad ânt yn droed-fych trwyddi,
Am wlychu gwadnau traed yr Iesu,
A'i fod â'i arch yn sefyll ynthi.

- 7 Pan bo'r efrau'n cael ei chwynnu,
Bydd rhincian dannedd mawr a chwynnu,
Yno dywedant yn ddig'wilydd,
" Ei fod e'n dysgu yn eu heolydd !"
Ond er bod fel brigau'r lawrydd,
Ac â'n pennau cewch a'r cedrwydd ;
Heb ail eni, oddi fry, ni's gallwn ni fyned,
I'r bywyd mewn trwy'r porth gan gaethed,
Rhaid cael Iesu Grist i'n gwared.
- 8 Nid oes yn 'r Iorddonn ddigon
O ddw'r i foddi 'nawr un Cristion,
Y fawl fy â'i bechod heb ei faddeu,
Afon ddofn iawn fydd angau ;
Ni chyfrifir neb yn deilwng,
Ond y ddelo trwy'r porth cyfwng,
Drws ynghau fydd i'r gau broffeswyr gweigion,
Er eu bob hwy'n rhyw rhai mawrion,
'Nawr (i'w tyb) ymhlith Grist'nogion.
- 9 Fy enaid boed dan wllith dy fendith,
Tra bw'i 'n teithio byd yn ddilyth ;
Ac na oddef i'm yn heppell,
Fyw oddi wrth dy sanctaidd babell ;
I'm harwain, gad y'm gael y cwmwl
Niwl a thân i'm twyso'n fanwl ;
Gyd â thi, gad i mi, deithio'n hy hyfryd,
Yr Urim glân a'r Thummim hefyd,
Fyddo'n wastad fy ngyfrwyddyd.

At y CYMRY.

- 1 **C**YMRY rheittach gwisgo sachlen,
Yn lle gwagedd am eich cefn,
O herwydd pechod fydd yn gwaeddi,
Ar yr Arglwydd eich difrodi,

Oddi eithr i chwi oll i wella,
 A phawb i droi oddi wrth ddiffieithdra,
 Diau daw, maes o law, oddi draw gleddau,
 I'ch torri ymaith gangau a gwreiddau,
 A dwyn dieithriaid i'ch anneddau.

2 Y mae'r gwledydd oll yn cwyno,
 Ag mae'r ddacar yn och'neidio,
 Wrth wel'd ein buchedd ni mor aflan,
 Rhai y'm o fewn i gaerau'r winllan ;
 Y mae'n balchder a'n anlladrwydd,
 Wedi'n dwyn i'r fath enbydrwydd,
 Y deyrnas hon, sydd ymron, fel greulon *Sodoma*,
 Ag mae'n fiwr o gael ei difa,
 Os rhybyddion prudd ni thyccia.

3 'R efengyl sydd yn ei sandalau,
 O fewn i'n gwlad er ys blynnyddau,
 Ar Dduw deisyfaf na symmuder,
 Ein ganhwylbren o dir *Lloegr* ;
 Er dyddiau *Latimer* a *Ridley*,
 Y mae ym *Mbrydain* fawr yn oleu,
 Y mae'n llewyrchu, *Yngbymru* 'rwan,
 Does argoel 'r â oddi yma allan,
 Nes aeddfedu rhai i'r crymman.

4 Canhwyllau goleu fu yn llosgi,
 'R oes diwedda' yma *Yngbymru*,
 Un ficcer *Prichard* yn *Llan'ddisry*,
 Hwn, er marw, sy'n llafaru.
 Ac un *Morgan Llwyd*, o *Wynedd*,
 'R hwn fu'n llosgi'n danbaid rhyfedd,
 Amryw fu, o'r un llu, 'n llafurio'n helaeth,
 Yn y gair a'r wir athrawiaeth,
 Er dwyn dynion i wybodaeth.

5 Llafuriodd *Whitefield* gyd â'r *Saeson*,
 Gyd â'r *Scottiaid* a gwlad *Gwerddon*,
 Bu hwn yn amlach ei fiwrneion,
 Nâ neb er dyddiau'r Apostolion :
 Mae gennym etto *Hil* a *Willis*,
Rowland ewog yn yr ynys ;

A llawer cloch, yn gwaeddi'n groch, am edifeirwch,
Am hynny trowch a gwir ddychwelwch,
Rhag ar ein gwlad ddôd anedwyddwch.

6 Rhyfedd syrthio i ni goelbren,
A'n geni lle mae'r Esengyl lawen,
Cystal gall'fem ym mhlith *Tawrciaid*,
Gael ein geni, neu'n ymhlith *Indiaid*;
Lle nad oës dim fon am Iesu,
Nac athraw cywir i bregethu,
Ond lle mae'r brophwyd gau, 'n hudo eneidiau,
Ag addoliad pob gau dduwiau,
Haul a'r lloer a'r holl blanedau.

7 Gan i ni dderbyn y fath freintiau,
Pa fath ddynion ddylem ninnau
Fod mewn sanctaidd ymarweddiad,
Tra yma bo'm mewn byd o brofiad?
Nâ *Cborazin* na *Bethsaida*,
Obru yn uffern byddwn ifa,
Mwy ein gwac, fyddwn rai, gawfom feddiannu,
Y breintiau mawrion y'm ni'n fathru;
Cym'rwn rybudd bawb *Yngbymru*.

8 Cawfom newydd draw o'r *India*,
O le a elwir tref *Calcutta*,
Ddanfon gwasgfa fawr o newyn,
Arnynt gany bythol Frenin,
Wrth a ddywed yr hanesydd,
'R oedd athrist olwg yn'r heolydd,
*Celanedd yno oedd cyn amled,
Deugain corph mewn ugain llathed,
Dyma'r drych oedd amla i'w weled.

* celain

9 Deg a thrugain o oed Iesu,
A mil faith cant y bu hynny,
O fis Ebrill drwy Orphenna,
Bu e'n dyft o'r galed wasgfa
Gan y newyn. Dau wr tauog,
Yn dwyn y bore, ugain penglog,
Oedd ar lawr, gwael eu gwawr, heb eu ysgliffed,
Gan y cwn a chan swystfilod,
O'r hyn oedd weddill o'r dihirod.

- 10 Gwelodd yno ddyion hefyd,
 Eu bol a'r cefnau yn cyd-gwrthyd,
 Y newyn ydoedd wedi eu crymmu,
 A'r wango fewn oedd wedi eu nychu;
 Gan y llefain a'r holl ochain,
 Yr oedd yno dref aflawen:
 Yn plethu i gyd, eu dwylaw nghyd, ac yn dymuno
 I angau'n rhyw fodd eu fymmudo,
 O'r byd lle'r oeddent yn poenydio.
- 11 A oedd y dynion hyn mor aflan,
 A haeddu cosp am eu cyflafan?
 Neu a ydym ni'n fwy ffrwythlon,
 Fel derbyniem gyfryw roddion?
 A ydym heddyw ddim yn haeddu,
 Y cyfryw farn a hon *Yngbymru*?
 Rhai fel moch, mawr eu rhoch, heb ddiolch am
 Ond fel mud 'nifeiliaid adledd, [drugaredd,
 Heb ystyried dim o'n diwedd.
- 12 Yn wir os cawsant hwy'r fath gleffiau,
 Ni gawn drymmach wialennodiau,
 (Neu edifeirwch) am ein brynti,
 Can's yn erbyn grym goleuni,
 Mae pob graddau (yma *Yngbymru*)
 Yn rhyfgyus yn trofeddu!
 Mae'n ein tir, Efengyl wir, na'n fonwyd i'r *Indiaid*:
 Och! pechu yngwydd yr haul a'r lleuad!
 Duw ddanfono in' ddiwygiad.
- 13 Oni fedrwn edifaru,
 Wele farn ar fedr *Cymru*:
 Hawdd y dichon Duw'n distrywio;
 Gollwng gwylliaid i'n yspeilio;
 Symmud ein canhwyl-bren ymaith,
 Herwydd ein pechodau diffaith.
 Meddwi sy' tyngu'n hy, digwily' godinebu!
 Torri'r sabboth! a gorthrymmu!
 Offrymmu eu hun i uffern obry!
- 14 Fe fydd *Sodom a Gomorra*,
 A *Zaboim* ynghyd âg *Adma*,

Yn nydd y farn yn dyftion ffyrnig,
 Can's ni chafant hwy'r fath gynnyg,
 Ag fydd gennym ni *Yngbymru*;
 Cael 'r Efengyl i'n hyfforddi!
 Yn y modd hwn, ar g'odd, y trefnodd Duw tirion,
 I'n fwynhau rhyw freintiau mawrion,
 A chael gwrando gwir athrawion.

15 Mae ffieidd-dra y *Sodomiaid*,
 'Nawr ymhlith y Protestaniaid,
 Ac mae gwryw-gydwyr aflan,
 'N rhodio meddant 'nawr ym *Mrydain*;
 'R oedd ein cyfraith gynt yn crogi,
 Pawb a arferau y fath frynti:
 Ond yn awr, *Brydain* fawr, dirfawr dirywiad!
 Oddef feiau cyn atgased,
 Ag a wneir ymhlith yr *Indiaid*.

16 Esmwythach fydd i *Tyrus* hefyd,
 Ac i *Sidon* hen butteinllyd,
 Nag i ni yn y dydd hwnnw,
 Diffwrth, ddwywaith y'm yn feirw!
 Fel *Capernaum* anrhydeddwyd,
 C'uwch a'r nesoedd y'n dyrchafwyd:
 Ond yn awr, tynnir 'lawr hyd uffern fawr obry,
 Diau'n ddwysach cawn ein cospi,
 Am ein camwedd nâ'r rhai hynny.

17 Yr y'm ni *Ymbrydain* fawr yr'wan,
 Wedi'n cae i mewn fel gwinllan;
 Oni ddygwn iddo ffrwythydd,
 Diau digia y Gwinllanydd!
 Fe dynn ymaith ein holl gaeau;
 Fe chwilfriwa ein rhagfuriau;
 Badd o'r coed, yn ddioed, fydd yn d'od oddi allan!
 Gwae ni golli'r wywlan winllan,
 Am bleferau breulyd aflan.

18 Nid oes lun wrth y newyddion,
 'R y'm ni'n glywed a'm fon'ddigion,
 Nad oes uwch ein pennau wialen,
 Gaiff yr ynfyd wrth ei gefen!

Ni chyfrifant hwy'n anwiredd,
 Newid, neu droi heibio eu gwagedd,
 Llythyr geir, ysgar wneir, am yr aur melyn :
 Hynny, yfoweth, sy'n gyffredin,
 Trinwyr cyfraith y'nt mor gethin !

- 18 Tebyg iawn ydyw'r oes yma,
 I'r rhai gynt yn nyddiau *Noa*,
 Ac mae gennym ni'n rhagori,
 Rhai dihirod mewn drygioni,
 Llawer glwth yn bwytta ac yfed,
 'Chwanegu meddw-dod brwnt at syched ;
 Mae Duw cu'n diodde'i ni, gym'ryd i ddigone
 Ond gwaherddir ormod rhyfedd,
 Gwylwn ninnau rhag gormodedd.

Ar y GOLEUNI GOGLEDDOL.

- 1 **Y** Mddangosodd yn y Gogledd
 Oleuni 'mron er's trugain mlynedd,
 Hwn ni's gwelwyd o'r dechreuad,
 Gan neb o'r hynaf o'n hynafiaid,
 Ar rai prydiau mae'n ymddangos,
 Weithiau fwy neu lai ar ryw nos ;
 Yno mae, oll yn gwae, dros yr holl wybren,
 Nid golwg drifft, ond golwg llawen,
 I bawb f'o Iesu yn ei berchen.
- 2 Yn yr wybren fry mae'n chwarae,
 Fel buddinoedd â'u banerau,
 Marchog mae fel b'o buddinoedd,
 F'ont yn cychwyn i rhyfeloedd :
 Rhannu mae ef ar nosweithiau,
 Rhan i'r Gogledd, rhan i'r Dehau ;
 Ag y mae, ef yn gwae, fel gwaywffyn neu faethau,
 Arwydd yw o ryw ddialau,
 Neu ryw beth mawr sy dd'od, yn ddible.
- 3 Tebyg yw ei fod yn arwydd,
 Mab y Dyn i dd'od yn ebrwydd :

Ei diwyniad ar yr wybren,
 Sydd o'r un lliw gwyn a'r fellden ;
 Efe ymddengys yn y cwmmlwl,
 O flaen trallod mawr a'r trwbwl,
 Ag a ddaw, maes o wlaw, ar y ddaearen,
 Trwy'r hwn caiff ei throï drachefn,
 I ryw anferth dalp anniben,

- 4 Y mae llawer o wynebaw,
 Wrth edrych arno ef ar brydiau,
 Y maent, meddaf, yn gwanliwio,
 Wrth wel'd y tanllyd byst yn fflammio :
 P'odd y safant y pryd hynny,
 Pan bo'r ddaear oll yn crynu ?
 Clywir ar g'oedd, yr udgorn floedd, yn gwahodd i
 Ger bron Iesu gael ein barnu, [fynp,
 Ceisiwn bawb ei heddwch heddy'.

Yr Anifeiliaid yn ochneidio.

- 1 **R** Anifeiliaid sy'n och'neidio,
 Am eu bod hwy wedi 'u llwytho,
 Hyn yw'r achos mae nhwy'n ochain,
 Dwyn *Balamiaid* ar eu cefn ;
 A phe gallent hwy lefaru,
 Dywedent, Gwae i'r hwn sy'n gyrru :
 Symblau fy, o bob tu, yn braenu fy ochrau,
 Nid o'n bai ni, ond sawl a'n piau,
 Fod llwyth mor gethyn ar eu cefnau.
- 2 Diau 'mharchu dylai 'mherchen,
 Am ei ddwyn ef ar fy nghefn,
 Ond fy nhuro gaf heb gyfrif,
 Bwgwth arnai'n greulon gledddyf ;
 A chan ruo a rhegu'n ddigllon,
 'Bai gennyf gyllell cait i'th galon ?
 'R anifail mud, gaiff o hyd, â dirdra ei orthrymmu,
 A chan ei berchen † boniad boeni, † *Jeb bon.*
 Yntau'n gruddfan am ddydd cyfri',

Dir

Dirgelwch y Cristion.

- 1 **T**Ebyg i'm calon ddifrad ddu,
 I'm enw hen a newydd fy.
 Does un peth newydd yn y byd,
 Ac etto newydd y'nt i gyd.
- 2 Does yn fy nghawd di'm da'n ddilai,
 Ond yspryd Crist o'm mewn y mae:
 'Rwy'n sanctaidd, 'rwy'n bechadur du,
 Pechod fy'n pechu: nid myfi.
- 3 Pechu o'm bodd, o'm hanfodd 'rwyf,
 Yn euog, a dieuog wyf.
 Y sant sancteiddiaf o na bawn,
 Ond, bod y lleiaf boddlon iawn.
- 4 Un tlawd, cyfoethog, wyf bob awr,
 Cardottyn, a Thywyfog mawr,
 Ymysg y gwael, 'rwy'n waela'm drych,
 Gyd â brenhinoedd, brenin gwyh.
- 5 'Rwy'n rhydd, 'rwy'n rhwymyn mewn carchar
 Dan felldith deddf, trwy ras yn rhydd. [prudd,
 'Rwy'n gwel'd yn gyfiawn gospi'm bai,
 Ac etto'n hollol fy rhyddhau.
- 6 Fy ennill trwy fy ngholled ddaeth,
 'Ngyfiawnder trwy fy 'nhrosedd maith,
 O ryfel gwaedlyd tardd fy hedd,
 Angau yw'm bywyd, byw yw'm bedd.
- 7 Fy nghyfiawn ddamnio byth ni chaf,
 Can's boddiodd Crist *gyfiawnder* Naf,
 Nid nef yn *gyfiawn*, fydd fy rhan,
 Can's Duw'r trugaredd dwg fi'r lan.
- 8 Mae gennyf hawl i'r Gana'n dir,
 Trwy ras a thrwy, gyfiawnder gwir,
 Fy holl ymddiried yw fy Nuw,
 Can's cyfiawn a thrugarog yw.

BOOKS printed and sold by J. Ross
Carmarthen.

Shopkeepers and Others, who buy a Quantity
to sell again, will have a good
Allowance made them.

- 1 **A** New English-Welsh DICTIONARY; containing all Words necessary for Reading an English Author, wherein not only the corresponding British is given to the English, and the various Significations properly ranged, but also every English Word is properly accented to prevent a bad Pronunciation, and the Part of Speech added to which each Word respectively belongs, with proper Authorities subjoined where necessary. The Whole carefully compiled from the best Authors in both Languages, by the Rev. W. EVANS. Price bound 5s.
- 2 A new Hebrew-English Lexicon, by the Rev. Mr. Barker. Price bound 5s.
- 3 Esponiad ar Dddammeg y Phariseaid a'r Publican na bu argraffedig erioed o'r blaen yn Gymraeg, 1s.
- 4 Taith y Pererin, 9c.
- 5 Tyred a Groesaw-at Iesu Grist, 9c.
- 6 Aberth Cymmeradwy, 6c.
- 7 Ffigys-bren anffrwythlon, 4c.
- 8 Myfyrdodau ar y pedwar Peth diweddaf, 3c.
- 9 Golwg ferr ar yr Hanes ysgrythurol, gan Dr. Watts, 2s.
- 10 Salmau Dafydd, gwedi ei rhwymo, 1s. 6c.
- 11 Hymnau, gwedi ei rhwymo, 1s. 6c.
- 12 Capiadau dwyfol i Blant, 3c.
- 13 Pigion Hymnau o Waith yr Awdwyr hynottaf yn y oes bresenol. Y trydydd Argraffiad, 9c.
- 14 Catecism ysgrythurol, gan y Parch. Mr. Henry, 1s.
- 15 Deddfau Crist'nogol, neu didywyll Air Duw, gan y Parch. Mr. John Evans, 2s. 6c.
- 16 Hunan-Adnabyddiaeth, gan y Parch. Mr. Mason, 1s.
- 17 Cynghorion Tad i'w Fab, 3c.
- 18 Oes Lyfr, gan T. Williams o'r Mynydd-bach, 6c.
- 19 Gweledigaeth y Bardd Cwsg, 6c.
- 20 Aeth o barliament am dorri Coed, 3c.
- 21 CANWYLL y CYMRY; fef, Gwaith y Parch. Mr. Re

BOOKS printed and sold by J. Ross.

- Rees Prichard, gynt Ficer Llanymddyfri. At ba un y chwanegwyd amryw Ganiadau o waith yr un Awdwr, a dynnwyd allan o Loffion y Parch. G. Jones, Llanddowror. Ac hefyd y mae Rhagymadrodd rhagorol y Parch. Mr. Stephen Hughes, 2s. 6c.
- 22 Geir Lyfr ysgrythurol, yn dangos Arwyddocad y Rhan fwyaf o Eiriau ac Ymadroddion caled, a gynhwyfir yn yr Hen Destament a'r Newydd. Wedi ei dalfyrru allan o Eir-lyfr Mr. Wilfon, 1s. 6c.
- 23 Gogoneddus ddirgelwch Trugaredd Duw; neu werthfawr Feddyginiaeth i Encidiau lluddiedig, gan y Parch. I. Bisco, 1s.
- 24 The Advantages and Disadvantages of the Marriage state, 2d.
- 25 The Road to Learning; or Reading made pleasant, with Cuts, 1d.
- 26 Hanes y Bedyddwyr, wedi ei wynio, 2s. 6c.
- 27 Fisher's Young Man's Best Companion, 2s. 6d.
- 28 Milton's Paradise Lost, 2s. 6d.
- 29 Young's Night Thoughts, 2s. 6d.
- 30 Young's Works, 6 Vol. in 3, 9s.
- 31 Hervey's Meditations, 2 Vol. in one, 3s.
- 32 Hervey's Theron and Aspasio, 3 Vol. in 2, 6s.
- 33 Doddridge's Family Expositor 6 Vols, 8vo 1l. 16s.
- 34 Josephus, 6 Vols, 18s.
- 35 Thomson's Seasons, 2s. 6d.
- 36 Thomson's Works, 4 Vols, 8s.
- 37 Hill's Arithmetic, 3s.
- 38 Gay's Fables, 1s. 6d.
- 39 Watts's Psalms, (a very neat Edition) 2s.
- 40 Death of Abel, (a neat Edition) 2s. 6d.
- 41 Wilfon's Navigation, with all the necessary Tables, 7s. 6d.
- 42 Testament Newydd ein Harglwydd IESU GRIST, 2s.
- 43 Pope's Homer's Iliad, 4s.
- 44 Montesquieu's Causes of the Fall of the Roman Empire, 3s.
- 45 T. Livii quinque Priores, 2s. 6d.
- 46 Spectator, with the Mottoes translated, 8 Vols, 16s.
- 47 Henry's Commentary on the Bible, 6 Vols. Folio, neatly Bound, 5l. 5s.

